Parelproject

24 september 2012

Parelproject ZonMw
ZonMw subsidieert via haar tientallen programma's veel verschillende projecten op het gebied van onderzoek en implementatie. Het is de ambitie dat de resultaten hiervan uiteindelijk een bijdrage leveren aan een betere praktijk in preventie en zorg. Om duidelijker zichtbaar te maken waar ZonMw voor staat, worden jaarlijks enkele projecten in het zonnetje gezet. Deze Parelprojecten hebben bijzonder vernieuwende resultaten die zich lenen voor landelijke invoering, of zijn tot stand gekomen via uitstekende samenwerking, of hebben extra oog voor aspecten als diversiteit, patiëntgerichtheid of innovatie. Met het uitreiken van een Parel aan deze projecten wil ZonMw deze extra inspanningen van projectleiders en hun teams belonen, en anderen inspireren om het beste uit hun projecten te halen.

ZonMw stimuleert
gezondheidsonderzoek en
zorginnovatie

Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
Fax 070 349 51 00
info@zonmw.nl
www.zonmw.nl

Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdopdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Wijkzuster terug

Een oude dame die in korte tijd maar liefst 33 verschillende zorgverleners aan haar bed had, slaakte een hartenkreet bij de Regionale Kruisvereniging West-Brabant: 'Ik wil de wijkzuster terug!'. Inmiddels werken er ruim dertig wijkzusters in de regio. Resultaat: beter passende zorg voor de cliënt, die ook nog eens goedkoper is.

Wat doet de wijkzuster?

Als schakel tussen zorg, welzijn en wonen voorziet de wijkzuster – West-Brabant kiest bewust voor deze 'ouderwetse' maar vertrouwde term – in een grote behoefte. Mensen accepteren het van de wijkzuster dat zij achter de voordeur komt. Met haar brede blik ziet ze goed hoe een gezin in elkaar steekt. Vanuit een coördinerende rol kan ze eventuele problemen in één keer oplossen, door als spin in het web passende zorg te organiseren. Deze aanpak sluit goed aan bij de speerpunten van het VWS-beleid, met kernbegrippen als 'afstemming en samenwerking', 'dichtbij in de buurt' en 'toegankelijk en bereikbaar'.

Een vraaggestuurde aanpak

Kernbegrip in het werk van de wijkzuster is vraagsturing. Zij gaat een relatie aan met de klant en probeert vooral de eigen kracht van deze klant en diens netwerk te versterken. Niet een eventuele indicatie is leidend, maar de concrete behoefte of vraag. Pas als dat echt nodig is, organiseert de wijkzuster professionele hulp van andere hulpverleners. De wijkzuster werkt daarvoor samen met een vast team van zorgverleners van diverse niveaus, waarbij ondersteuning mogelijk is in de gehele keten van wonen, welzijn, zorg en arbeid. Het resultaat: minder handen aan het bed, minder mensen over de vloer. Het project 'Wijkzuster terug' is een initiatief van de burgers zelf, verenigd in de Regionale Kruisvereniging West-Brabant. Van deze (onafhankelijke) kruisvereniging zijn veertigduizend huishoudens lid, waarmee zij ongeveer honderdduizend personen vertegenwoordigt.

Waar werken de wijkzusters?

In februari 2010 startte de eerste wijkzuster haar werk in Fijnaart (gemeente Moerdijk) en in de wijk Gageldonk West in Bergen op Zoom. In het kader van het ZonMw-programma 'Zichtbare schakel. De wijkverpleegkundige voor een gezonde buurt' zijn vervolgens ook wijkzusters aan de slag gegaan in Hoeven, Bosschenhoofd en Oudenbosch (gemeente Halderberge). Inmiddels werken er in de regio ruim dertig wijkzusters.

Hoe wordt de kwaliteit van het werk gewaarborgd?

De kruisvereniging hecht veel waarde aan de kwaliteit van het werk van de wijkzuster. De vereniging heeft samen met keurmerkinstituut CIIO een keurmerk ontwikkeld, waarmee wordt getoetst of de wijkzuster en de samenwerkingspartners voldoen aan

ZonMw

de criteria voor vraaggestuurde zorg. Surplus Zorg was de eerste organisatie die het keurmerk heeft ontvangen. Het keurmerk maakt een goede kwaliteitsmonitoring mogelijk. De resultaten van de monitoring worden steeds teruggekoppeld aan de betrokken partijen, waarna eventueel verbeteracties worden opgezet.

Hoe worden de wijkzusters opgeleid?

Om zorg te dragen voor een adequate opleiding van wijkzusters werkt de kruisvereniging nauw samen met Surplus Zorg. De belangrijkste uitdaging is om aankomende wijkzusters zo op te leiden dat zij de draai kunnen maken van aanbodgericht naar vraaggestuurd werken. Dat betekent dat ook de opleidingen moeten zien los te komen van oude structuren, waarin aanbod-denken nog te veel centraal staat. Het idee is om samen met (hoge)scholen te bouwen aan een nieuwe opleiding, waar professionals van de niveaus 2 tot en met 5 leren werken aan een integrale aanpak in de wijk. De kruisvereniging zoekt nog naar samenwerking met opleidingen.

Wat levert de wijkzuster op?

De bewoners in de dorpen en wijken in West-Brabant weten de wijkzusters inmiddels goed te vinden, met name (kwetsbare) ouderen, hun mantelzorgers, familie en buren. De meeste vragen komen van ouderen (vooral 75+) of van mantelzorgers. Er is een speciaal plan van aanpak ontwikkeld voor het bereiken van allochtone burgers. De contacten met de netwerkpartners zijn intussen uitstekend, bijvoorbeeld met de huisartsen, het welzijnswerk, de dementieconsulent, de geestelijke gezondheidszorg en de GGD.
Het Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant PON volgt de ontwikkelingen in de regio op de voet en heeft daarover begin 2012 gerapporteerd. Uit deze evaluatie blijkt dat de wijkzuster bijdraagt aan de sociale cohesie in de betrokken dorpen en wijken. Het werk van de wijkzuster levert niet alleen een beter gecoördineerde zorg op, maar ook concrete besparingen. Dat blijkt uit een onderzoek naar de maatschappelijke en financiële meerwaarde van de wijkzuster, uitgevoerd door onderzoeksbureau BMC. Uit een steekproef van 54 dossiers komt een besparing naar voren van in totaal 135.000 euro.

Hoe ziet de toekomst eruit?

De regio West-Brabant heeft vanaf de start hard gewerkt aan een goede borging van de aanpak, zodat de wijkzuster ook na afloop van de projectperiode haar coördinerende rol kan blijven uitoefenen. Dat betekende veel investeren in de relatie met (toekomstige) financiers, zoals gemeenten en zorgverzekeraars.
De kruisvereniging ontmoet veel positieve respons in de regio. Negentien gemeenten hebben in hun regiobeleidsplan vastgelegd de aanpak met de wijkzuster te willen uitrollen. Die beleidsintentie is belangrijk, maar voor een werkelijke borging is wel een duidelijke financiering nodig. De ontwikkelingen rond de AWBZ, waarbij steeds meer verantwoordelijkheden naar de gemeenten gaan, bieden een kans. Maar dan moeten de partners in de regio wel de mogelijkheden van voortgaande financiering willen onderzoeken. Een actieve rol van de zorgverzekeraars en de zorgkantoren – naast de gemeenten en bijvoorbeeld de eerste lijn – is daarbij van cruciaal belang.
Overigens heeft de Regionale Kruisvereniging West-Brabant veel energie gestoken in het bijeenbrengen van relevante stakeholders, van het ministerie van VWS, onderwijsmensen en zorgbestuurders, tot vertegenwoordigers van gemeenten en zorgverzekeraars. In 2011 zijn twee klankbordgroepbijeenkomsten georganiseerd voor stakeholders en financiers over de borging van de wijkzuster in de regio. Er zijn gesprekken gevoerd met gemeenten en het ministerie. Deze actieve inzet op communicatie en uitwisseling heeft er onder andere toe geleid dat de minister het project als voorbeeld heeft genoemd in een brief aan de Tweede Kamer. Ook is de wijkzuster opgenomen in de strategische agenda van de '18 + 1 gemeenten' in West-Brabant.

Waarom een parel?

- Initiatief van zorggebruikers zelf: de leden van de kruisvereniging.
- Zorgaanbieders werken vraaggestuurd, met een keurmerk als waarborg van kwaliteit.
- Unieke kosten-batenanalyse toont de meerwaarde aan.
- Initiatieven om de opleiding van wijkzusters te verbeteren.
- Samenwerking met vele partijen genereert betrokkenheid, cruciaal voor een goede borging.

Het programma 'Zichtbare schakel'

Het programma 'Zichtbare schakel. De wijkverpleegkundige voor een gezonde buurt' verbetert de samenhangende zorg in wijken, met name voor kwetsbare groepen. Het programma zet extra wijkverpleegkundigen in, zodat preventie en zorg, wonen en welzijn op wijkniveau beter met elkaar worden verbonden. Zo ontstaat een sluitende zorg- en dienstverlening, die beter past bij de behoeften van de wijkbewoners.

www.zichtbareschakel.nl

ZonMw